

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

dobí je zachováno v dnešní východní zdi Z křídla, bylo odkryto i ve dvou místnostech jižního křídla. S touto zdí se setkáváme i v severní části východního křídla, kde se zřejmě napojuje na ohrazení jádra. Vztah této zdi a branské věže ve V křídle (pravděpodobně ze 14. století?) se zatím nepodařilo ověřit (snad se tak stane při dalších stavebních pracích). Ke zděné fázi předhradí náleží zřejmě i relikt zdi, které lze interpretovat jako jednu dvoudílnou nebo dvě jednodílné stavby situované v rohu J a S křídla, a to v rozsahu dnešních sklepů.

Sondáž na předním nádvoří doložila, že svrchních 1,6 m představuje recentní navážku z období poslední přestavby zámku. Pod touto navážkou jsme zachytili novověké vrstvy o mocnosti minimálně 1 m. Ty patrně představují zásyp příkopu, který do těchto míst pokračuje z vnitřního nádvoří. Vlastní příkop však nebyl sondáží zjištěn (Dejmal 2010).

Výzkum byl doprovázen celou škálou přírodovědných metod realizovaných za spolupráce s environmentální laboratoří KAR Z ČU a dendrochronologickou laboratoří MZLU.

Miroslav Dejmal, David Merta

Literatura

Dejmal, M., 2010: *Veselí nad Moravou – zámek. Terénní dokumentace z akce A054/08.* Uloženo: Archív terénní dokumentace, Archaia Brno o. p. s.

Plaček, M., 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí.* Praha.

Sedlář, J., 1999: Umělecké památky. In: V. Nekuda (ed.): *Veselsko.* Vlastivěda Moravská. Brno, Veselí nad Moravou, 395–483.

Resumé

Veselí nad Moravou (Bez. Hodonín), Zámecká Str., Konstr. Nr. 14. Spätmittelalter, Neuzeit. Burg, Schloss. Rettungsgrabung.

VIDNAVA (OKR. JESENÍK)

Radniční, Klášterní, Pivovarská ulice. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V roce 2010 byla ve Vidnavě realizována stavba „Technická vybavenost“, spočívající v rekonstrukci a výstavbě kanalizačního řádu. V návaznosti na stavbu zde byl v červnu 2010 proveden záchranný archeologický výzkum, spočívající v dohledu nad výkopovými pracemi a následné exkavaci a dokumentaci odkrytých archeologických situací. Výkopy se soustředily v Z části středověkého jádra města, konkrétně na území městského bloku sevřeného ulicemi Radniční, která vychází z JZ strany Mírového náměstí a již ve středověku tvořila hlavní komunikaci (Pospíšil a kol. 1993, 6), na ní kolmou ulicemi Klášterní, vycházející ze Z rohu náměstí, a ulicemi Pivovarskou, která obloukovitě ohraničuje městské jádro na JZ a spojuje vyústění obou výše zmíněných ulic. Během realizace liniových výkopů stavby byly dokumentovány pozitivní situace ve 4 sondách S1–S4. Ve všech se podařilo zachytit vrstvy středověkého nebo novověkého stáří, obsahující takto datovatelné keramické fragmenty. Nej-

starší z nich náleží do období vrcholného středověku. Nejzajímavější situace byla v sondě S2, kde se podařilo odkrýt pozůstatky nároží zaniklého novověkého kamenného domu, původně přiléhajícího ze Z strany k Radniční ulici v místě jejího vyústění mimo městské jádro. Stavbu doprovázela subtilní kamenná zeď, snad relikv někdejší parcelní zdi nebo menší hospodářské přístavby. Výsledky záchranného archeologického výzkumu v katastru obce Vidnava bezesporu prokázaly přítomnost archeologických památek na území tohoto zajímavého historického města, bohužel z hlediska archeologické památkové péče donedávna nesledovaného.

Peter Kováčik

Literatura

Pospíšil, J. a kol. 1993: Vidnava 1268–1993. *Sborník k 725. výročí založení města.* Vidnava.

Resumé

Vidnava (Bez. Jeseník), Radniční, Klášterní, Pivovarská Str. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

VYŠKOV (OKR. VYŠKOV)

Komenského náměstí. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Během rekonstrukce nástupního prostoru podchodu u budovy vyškovského gymnázia (na ZM ČR 24-41-15 je místo nálezu vymezeno bodem 476 mm od Z s. č., 157 mm od J s. č.) byly v přeložce IS a optických ka-belů odkryty starší požárové vrstvy. Vrstvy se nacházely v hloubce 40 cm a tvořila je do červena propálená hlína a uhlíky. Ve zkoumaném profilu bylo možno nejlépe rozlišit požárové vrstvy patrně z roku 1753. V tom roce došlo ke zničujícímu požáru města, který postihl, mimo dvou domů, všechny obytné budovy ve městě. Na starých vyobrazeních požáru z roku 1753 je vidět i hořící kostel a okolní domy. Tento požár úmyslně založila sedmnáctiletá Viktorie Veselá, aby zajistila práci svému milému – tesařskému tovaryši. Za zhárství byla upálena. Další požárové vrstvy byly nalezeny i při opravě blízkého mostu. Město bylo zničeno požárem i v roce 1917, ale tento požár se šířil S–J směrem a nezasáhl kostel Nanebevzetí Panny Marie ani prostor západně od něho. V ostatních výkopech jsme narazili již jen na běžnou novodobou stavební suť.

Blanka Mikulková

Resumé

Vyškov (Bez. Vyškov), Comeniusplatz. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

ZÁBŘEH (OKR. ŠUMPERK)

Masarykovo náměstí. Středověk, novověk. Hrad, zámek, město. Záchranný výzkum.

V roce 2009 probíhal záchranný archeologický výzkum v souvislosti se stavební akcí „Rekonstrukce Masarykova náměstí v Zábřehu, I. a II. Etapa“. Jednalo se

především o archeologický dohled při výkopových pracích v JV části Masarykova náměstí podél obvodové zdi budovy zámku a přístupovou komunikaci podél SZ obvodové zdi zámku. Celkově bylo dokumentováno 12 profilů. Podařilo se zachytit reliktů několika fází vývoje zábržského hradu/zámku: 1. středověký hrad (14.–15. stol.), 2. renesanční zámek (16.–1. pol. 17. stol.), 3. barokní zámek (2. pol. 17.–1. pol. 18. stol.), 4. recentní úpravy. Dokladem středověkého až renesančního období jsou reliktů kamenných staveb, zachycené na profilech P1, P2, P10 a P12. Nároží kamenného objektu na S straně zámku patrně náleželo k obrannému systému původního středověkého hradu. Absence podložních vrstev i v poměrně hlubokých výkopech stavby snad indikuje přítomnost hradního příkopu. Kamenný kanál odkrytý na J straně zámku náležel již k renesanční fázi zámku. Do období baroka datujeme pozůstatky cihlové kanalizace zdokumentované na profilu P3, značně poškozený kanál na J straně zámku, další cihlové konstrukce zachycené na profilu P4 a P5 a snad i valounový štět zdokumentovaný na profilu P9, indikující starší Z přístupovou komunikaci k zámku.

Žižkova ulice. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V průběhu dubna a května 2010 proběhl z důvodu rekonstrukce plynovodu v historickém jádru města v ulici Žižkova archeologický výzkum, který byl prováděn formou dohledu nad výkopovými pracemi. Zachycené situace lze rámcově zařadit do období středověku a především do novověku.

Stavební liniový výkop se nacházel v prostoru přístupové komunikace k zámku na hradním kopci. Profily výkopu značně narušovaly recentní výkopy IS a mocné novověké a recentní navážky. Přesto se na profilu P6 podařilo zdokumentovat zahluubený výkop z vrcholně až pozdně středověkého období. Hlavní těžiště nálezových situací však časově spadalo do raného novověku (16. stol.). Jednalo se především o úpravy prostoru komunikace vedoucí k zámku, souvisejí s pozdně gotickými a renesančními úpravami a přestavbami hradu na zámek (2. polovina 15. a na počátku 16. stol.) a s rozvojem vnitřního města.

Před průčelím tzv. „Domu pod podloubím“ (renesanční měšťanský dům z 2. poloviny 16. stol.) se nacházely reliktů kamenného obvodového zdiva novověké zástavby, zachycené na mapě stabilního katastru z r. 1834, která byla strhnuta v polovině 20. stol.

Na podzim roku 2010 proběhl při budování plynové přípojky v historickém jádru města v Žižkově ulici archeologický výzkum. Podobně jako u dalších výzkumů prováděných na hradním kopci se i zde potvrdilo snížení povrchu terénu až na úroveň intaktního podloží a jeho následné úpravy v průběhu raného novověku.

Miroslava Plaštiaková

Resumé

Zábřeh (Bez. Šumperk), Masaryk Platz. Mittelalter, Neuzeit. Burg, Schloss, Stadt. Rettungsgrabung.

Zábřeh (Bez. Šumperk), Žižkova Str. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

ZLATÉ HORY (OKR. JESENÍK)

Náměstí Svobody, Polská ulice. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl na lokalitě proveden v souvislosti s realizací stavby „Revitalizace a komplexní řešení centra Zlatých Hor“. Konkrétně se jednalo o rekonstrukci náměstí Svobody a části ulice Polské v Zlatých Horách. Výzkum probíhal v letech 2009 – 2010 formou archeologického dohledu, kombinovaném s dokumentací a exkavací odkrytých archeologických památek. Zachycené archeologické situace se dělí v podstatě na dvě skupiny. První část reprezentují komunikační úrovně, terénní úpravy, planýrky a kulturní vrstvy v prostoru nám. Svobody a ul. Polská. Druhou část tvoří pozůstatky zděných sídelních objektů – konkrétně kamenných základových zdí a kleneb, indikujících někdejší zástavbu na dnešní nezastavěné proluce vedle č. p. 84. Z movitých nálezů lze vyzvednout fragmenty renesančních a barokních kachlů. Všechny zachycené archeologické situace a památky časově náležejí do období staršího nebo mladšího novověku.

Peter Kováčik, Mikuláš Schön

Resumé

Zlaté Hory (Bez. Jeseník), Svobody Platz, Polská Str. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

ZLÍN (MÍSTNÍ ČÁST MALENOVICE; OKR. ZLÍN)

Intravilán. Středověk, novověk. Tvrziště (?) Záchranný výzkum.

Při rekonstrukci fasády na římskokatolické faře v Malenovicích byly z výkopu okolo budovy získány střepy středověkého i novověkého stáří. Kvůli malé šířce výkopu (méně než 30 cm) nebylo možné provést dokumentaci profilů. Jako zdroj nálezů posloužily především výhozy vedle výkopu. Podařilo se alespoň zjistit, že část budovy fary stojí na reliktech staršího stavení. Zůstává však otázkou, zda v místě nynější farní budovy nemohla stát tvrz nepřímou zmiňovaná v historických pramenech.

Ivan Čížmář

Resumé

Zlín (Stadtteil Malenovice, Bez. Zlín), Innenbereich des Stadtteils. Mittelalter, Neuzeit. Pfarre. Rettungsgrabung.

ZLÍN (MÍSTNÍ ČÁST ŠTÍPA (OKR. ZLÍN)

Kostel Narození Panny Marie. Novověk. Klášter. Záchranný výzkum.

S výstavbou kostela ve Štípkě započal Albrecht z Valdštejna roku 1616 na přání své zesnulé choti Lukrécie. K chrámu bylo přistavěno ještě JV křídlo, další výstavba však byla v průvanu dějin zastavena a nedokončené budovy byly rozebrány (zůstaly pouze základy, viz obr. 127). Další etapa sanace štípského kostela spočívala ve výstavbě odvodňovacích kanálů podél jeho obvodu. Bě-